

Asia: VN/22704/2021

Lausuntopyyntö työryhmän luonnoksesta kansalliseksi ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmaksi 2030 (KISS2030)

Lausunnonantajan lausunto

- 1. Onko ehdotettu kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma 2030 tasapainoinen, eli onko kaikki tarvittavat näkökohdat huomioitu?**

Pohjois-Savon ELY-keskus kiittää maa- ja metsätalousministeriötä mahdollisuudesta lausua, yhtyy ELY-keskusten yhteiseen lausuntoon ja lausuu lisäksi seuraavaa:

Kuten ELY-keskusten lausunnossa todetaan, sopeutumisen tarpeet ovat alueellisesti hyvin erilaisia. Tilannekuvaa taustoittava selvitysluonnos alueellisista ominaispiirteistä ja haavoittuvuuksista on vielä monilta osin hyvin puutteellinen ja Pohjois-Savon ELY-keskus lähettää siihen täydennyksiä mahdollisuuksien mukaan.

Suunnitelmaluonnoksesta puuttuu kaksi olennaista maatalouteen, ruokaturvaan ja huoltovarmuuteen liittyvää näkökulmaa:

1. globaalisti heikkenevät maatalouden toimintaedellytykset kasvattavat suomalaisen maataloustuotannon tarvetta ja arvoa
2. ilmastonmuutos tarjoaa suomalaiselle maataloudelle uhkien lisäksi myös mahdollisuuksia.

Maatalouden kohtaamat ongelmat ja aiheuttamat päästöt ovat oleellisia näkökulmia. Niiden lisäksi oleellista on ottaa esiin myös edellä mainitut kaksi näkökulmaa. Näkökulmia yhdistää yhteys maatalouden myönteiseen perustehtävään: suomalaisen maatalouden tehtävä on tuottaa ruokaa mahdollisimman kestävästi. Ilmastonmuutoksen vuoksi tämän perustehtävän merkitys kasvaa. Ehdotettu sopeutumissuunnitelma asettaa suomalaiselle maataloudelle tehtävän kielteisten

lähtökohtien kautta. Sopeutumisessa tulisi huomioida ilmastonmuutoksen tuomat mahdollisuudet, kuten pidempi kasvukausi.

Suunnitelmaa tehdään aikana, jolloin maatalous on suurissa taloudellisissa vaikeuksissa. Tämän vuoksi olisi erityisen tärkeää saada maatalouden asema ilmastonmuutoksessa kirjattua suunnitelmaan todenmukaisella ja rakentavalla tavalla. Nykymuodossaan ehdotettu suunnitelma toistaa ja vahvistaa asetelmaa, jossa maatalous nähdään ilmastopolitiikassa ja keskustelussa ennen kaikkea ongelmien kautta. Pahimmillaan näin painottuva politiikka sekä keskustelu ohjaa maataloja lopettamaan sopeutumiseen liittyvät investoinnit tai jopa koko toimintansa. Strategisen asetelman todenmukainen ja tasapainoinen hahmottaminen tukee myös muiden näkökulmien huomioimista.

2. Tarkemmat huomiot luvusta 'Havaitut muutokset, vaikutusskenaariot ja riskit' (Luku 2.2)

-

3. Tarkemmat huomionne suunnitelman visiosta ja päämääristä (Luvut 2.3 ja 2.4)

-

4. Näkemyksenne teemasta 'Kansallisen tason strateginen suunnittelu ja ennakointi' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

5. Näkemyksenne teemasta 'Kokonaisturvallisuus ja yleinen huoltovarmuustyö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

6. Näkemyksenne teemasta 'Ruoka- ja ravitsemusturva' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

7. Näkemyksenne teemasta 'Infrastrukturi ja rakennettu ympäristö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Kuten luonnoksessa todetaan, haavoittuvuuksia ei ole tunnistettu vielä riittävän tarkalla tasolla. Haavoittuvuustarkastelu tulee toteuttaa jo ennen liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaan koskevan toimintaohjelman laatimista. Lisäksi tulee selvittää tarkemmin, miten päällystemateriaalivalinnoilla, ojituksilla sekä kunnossapitomenetelmillä voidaan vastata muuttuviin olosuhteisiin.

Liikennejärjestelmäsuunnittelussa tulee kiinnittää huomiota tietoliikenteen varmistamiseen myrskyjen ja muiden sään ääri-ilmiöiden aikana, koska moni toiminto perustuu näihin yhteyksiin.

8. Näkemyksenne teemasta 'Kuivuusriskien hallinta, luonnonvarojen käyttö ja hoito, luonnon monimuotoisuus ja luontopohjaiset ratkaisut' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Suunnitelmassa valuma-alueitasoisen koordinaation ja suunnittelun hidas yleistyminen on tunnistettu hyvin ja se näkyy etenkin metsätaloudessa. Työkaluja sopeutumisen suunnitteluun on kyllä kehitetty, mutta eivät ole laajasti käytössä. Seurantamittaristossa voisi siten olla tätä koskeva indikaattori, joka kuvaisi erilaisten suunnitteluohjelmien käyttöä metsäsuunnittelussa.

Toimenpide 11.3. on hyvä malli ja pilotteja on jo käynnissä. Hankkeiden yleistymistä hidastaa kuitenkin niiden raskaus. Tietyillä alueilla pienempien hankkeiden toteuttaminen voisi olla vaikuttavampaa, koska ne saadaan nopeammin liikkeelle.

Toimenpide 12.5 on erittäin tarpeellinen. Suojelualueilla tehtävän työn lisäksi tarvitaan hallinnonalojen välistä yhteistyötä. Välillä samalla alueella voi olla ristiriitaisia tavoitteita ja toimenpiteitä. Myös toimenpidettä 13.2 pidetään erittäin hyvänä ja näitä menetelmiä on jo laajalti käytössä. Tukijärjestelmiä tulisi kuitenkin kehittää siten, että ne kohdistuisivat hankkeisiin, joissa nämä tavoitteet ovat keskiössä.

9. Näkemyksenne teemasta 'Terveyden suojeleminen ja edistäminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

10. Näkemyksenne teemasta 'Kulttuuriperinnön ja –ympäristön suojeleminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

11. Näkemyksenne teemasta 'Alue- ja kuntatason ilmatoriskien hallinta' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

12. Näkemyksenne teemasta 'Tietopohjan vahvistaminen ja tiedon jalkauttaminen' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

13. Näkemyksenne teemasta 'Viestintä ja vuorovaikutus' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

14. Näkemyksenne teemasta 'Kansainvälinen yhteistyö' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

15. Näkemyksenne teemasta 'Sopeutumisen seuranta ja arviointi' ja siihen sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

16. Näkemyksenne luvun 2.5.13 lisäselvitystä vaativista toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

-

17. Miten arvioisitte suunnitelman toimenpiteiden vastuuttamista? Mahdolliset toimenpidekohtaiset ehdotuksenne toteuttajien lisäämiseksi tai poistamiseksi?

-

18. Millaisena näette oman organisaationne tai edustamanne tahon roolin sopeutumissuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisessa?

-

19. Tarkemmat huomiot vaikutustenarvioinnista (Luku 2.6)

-

20. Muut huomiot suunnitelmaluonnoksesta.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen osaaminen, osaamistarpeet sekä osaamisen luomat mahdollisuudet elinkeinoelämälle tulisi kirjata suunnitelmaan vahvemmin. Osaamisella on vahva kytkös työllisyyden edistämiseen ja sopeutumiseen liittyvään yritystoimintaan.

Tavoite 16. koskee osaamista, mutta sen alla olevissa toimenpiteissä sopeutumisosaamiseen ja sitä kautta saavutettaviin positiivisiin vaikutuksiin työllisyyteen ei ole kiinnitetty tarvittavaa huomioita. Sopeutumisen osaamisen kehittäminen ja työllisyyden edistäminen näkyvät muun muassa aluekehitysrahoituksen painopisteissä sekä kansallisissa ja alueellisissa ilmastosuunnitelmissa. Siten ne tulee huomioida myös sopeutumissuunnittelmassa.

Osaaminen tulisi huomioida myös kohdassa 2.5.9. Tietopohjan vahvistaminen ja tiedon jalkauttaminen. Tiedon tuottaminen ei riitä, vaan tietoa täytyy osata hyödyntää vaikuttavasti sopeutumistyössä.

Huttunen Tommi
Pohjois-Savon ELY-keskus

Kettunen Tapio

Pohjois-Savon ELY - Lausuntoa ovat valmisteet yhteistyössä Pohjois-Savon ELY-keskuksen asiantuntijat.